

UDRUGA ZA PROMICANJE INKLUZIJE
Partner organizacija

The full text of this report is available at www.eumap.org/reports/2005 and at www.inkluzija.hr

For further information please contact Ljiljana Pintarić Mlinar ljiljana@erf.hr in Croatia, tel. 098628611 or Miriam Anati at OSI Budapest, manati@osieurope.org, + 36 30 2748533.

Osobe s intelektualnim teškoćama u Hrvatskoj još nisu uključene u društvo

Zagreb i Budimpešta – 18. studeni 2005. Hrvatsko zakonodavstvo kojim su obuhvaćena prava osoba s intelektualnim teškoćama (osoba čije su sposobnosti za učenje značajno ispodprosječne) još uvijek nije u skladu s međunarodnim standardima. Ovaj rezultat proizlazi iz izvješća o monitoringu **Prava osoba s intelektualnim teškoćama: pristup obrazovanju i zapošljavanju u Hrvatskoj**, koje će danas biti objavljeno. Izvješće je kreirao i objavio Institut Otvoreno društvo u suradnji s hrvatskom Udrugom za promicanje inkluzije.

U suprotnosti s međunarodno priznatom najboljom praksom, u Hrvatskoj je samo djeci s *lakim* intelektualnim teškoćama izrijekom dano pravo na obrazovanje u redovnim školama s djecom bez teškoća. Djeca s umjerenim i većim intelektualnim teškoćama upućuju se u školske ustanove s posebnim programima („specijalne škole“) ili ustanove socijalne skrbi. U praksi pak i uključivanje (inkluzija) djece s blažim intelektualnim teškoćama u redovno školstvo poprilično je ograničeno, u mnogim školama, naime, izostaju odgovarajuće razine potpore ovom uključivanju.

«U Hrvatskoj isuviše toga u školovanju ovisi o nastavnikovoj osobnosti i stavovima prema uključivanju. Roditelji ne bi smjeli ovisiti o slučajnosti / “sreći” da naiđu na učitelja koji bi bio spreman raditi s njihovim djetetom”, napominje Ljiljana Pintarić Mlinar, s Edukacijsko-rehabilitacijskog fakulteta, autorica Izvješća Otvorenog društva.

Izvješće Otvorenog društva potiče hrvatsku Vladu na što skorije inicijative za razvoj i provedbu inkluzivnog zakonodavstva, obrazovanje pod redovitim uvjetima tj. potpunu integraciju djece različitih razina teškoća u razvoju, pa i najtežih, omogućavajući im da postanu punopravni članovi društva od samog početka. Od Ministarstva znanosti i obrazovanja očekuje se da osigura odgovarajuće izvore i podršku kojom bi se djeci s različitim razinama intelektualnih teškoća omogućio pristup redovnim školama diljem zemlje.

U Hrvatskoj je tek nekolicina osoba s intelektualnim teškoćama zaposlena (imaju barem neki posao). Hrvatski Zakon o radu sasvim eksplicitno zabranjuje diskriminaciju koja se temelji bilo na tjelesnom bilo na mentalnom oštećenju, ali od poslodavaca ne zahtijeva da osiguraju razmjerno “realan i odgovarajući broj radnih mjesta” za osobe s invaliditetom. Sukladno tome, Hrvatska još ne udovoljava zahtjevima Europske Unije, tj. Direktive o zapošljavanju (2000/78/EC), koja će biti uvjetom za ulazak u Europsku Uniju.

Osim toga, hrvatsko zakonodavstvo ne osigurava na nedvosmislen način sasvim specifične odredbe za provedbu zapošljavanja uz podršku. Zapošljavanje uz podršku međunarodno je prepoznato kao najbolji način potpore, pomoći osobama s intelektualnim teškoćama da rade na otvorenom tržištu rada, omogućavajući im da iz dana u dan ispunjavaju svoje radne obveze.

Hrvatska Udruga za promicanje inkluzije provodi program zapošljavanja uz podršku, no njime je obuhvaćeno oko četrdesetak osoba. Današnje izvješće poziv je hrvatskoj Vladi da inkorporira

zapošljavanje uz podršku u opće propise na području radnog zakonodavstva te omogućiti njegovu provedbu diljem zemlje.

Prema Borki Teodorović, predsjednici Udruge za promicanje inkluzije “poslodavci odbijaju zaposliti osobe s intelektualnim teškoćama budući su uglavnom zabrinuti oko povećanih troškova i nižeg radnog učinka. Hrvatska Vlada nije uključena u kampanju kojom bi se radilo sustavnije na osvještavanju poslodavaca o potencijalima koje imaju osobe s intelektualnim teškoćama. Kako bi pomoglo pronaći posao za osobe s intelektualnim teškoćama Ministarstvo gospodarstva, rada i poduzetništva bi trebalo proširiti poticajne programe koji se trenutno nude samo za zapošljavanje u punom radom vremenu, s programima koji bi uključivali i rad s nepunim radnim vremenom, koji je primjereniji za mnoge osobe s intelektualnim teškoćama”.

Iako treba još mnogo toga učiniti da bi se u Hrvatskoj poboljšao pristup obrazovanju i zapošljavanju za osobe s intelektualnim teškoćama, ne možemo negirati postojanje modela dobre prakse. Gradeći na tim iskustvima mogu se svladati prepreke te tako ostvariti dugoročan napredak. Izvješće Otvoreno društva nudi niz preporuka koje se odnose na uvjete življenja osoba s intelektualnim teškoćama u Hrvatskoj.

Napomena izdavačima

Ovo izvješće dio je serije (niza) izvješća o monitoringu “Pristupa obrazovanju i zapošljavanju” u 14 zemalja diljem Europe. Izvješće je pripremio EUMAP, EU Program monitoringa i zastupanja Instituta Otvoreno društvo, u suradnji s MHI, Inicijativom za mentalno zdravlje Instituta otvoreno društvo.

Sva su izvješća dostupna na www.eumap.org. Dodatne informacije o Institutu Otvoreno društvo nalaze se na www.soros.org. Informacije o hrvatskoj Udruzi za promicanje inkluzije dostupne su na www.inkluzija.hr